

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ :

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا
وَلَا يَغْتَابَ بَعْضُكُمُ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ إِخِيهِ مَيْتًا فُكِّرْ هُمُوهُ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

قال النبي صلي الله عليه وسلم:

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلَا تَجَسَّسُوا ، وَلَا
تَحَسَّسُوا ، وَلَا تَبَاغَضُوا ، وَكُونُوا إِخْوَانًا

KUSURLARI ARAŞTIRMAK

Muhterem Müslümanlar!

Okuduğum Ayet-i Kerime'de Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: “Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanırmı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir..”¹

Okuduğum hadis-i Şerifte Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: : “Zandan sakının. Çünkü zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin özel hâllerini araştırmayın, birbirinizin konuştuklarına kulak kabartmayın, birbirinize kin beslemeyin. Kardeşler olun!”²

Muhterem Müslümanlar!

Peygamber Efendimiz (sav) evinde eşyle birlikte otururken bir kişinin kendilerini duvarın gediğinden gözlediğini fark etti. Bu kişi, Efendimizin bazı sahâbilerle paylaştığı özel sırları etrafa yaymasıyla meşhur olan Hakem b. Ebu'l-Âs'tan başkası değildi. Peygamberimiz, Hakem'in kendisini gözetlediğini görünce, o esnada başını kaşımak için elinde bulunan aleti (midra) kastederek, “Eğer senin böyle baktığını fark etseydim, bunu gözüne sokardım.” dedi.³

Kişinin, insanların ayıplarını, kusurlarını, gizli ve özel hâllerini araştırması anlamına gelen “tecessüs” ile bir topluluğun yahut kişinin konuşmalarına kulak kabartmak anlamına gelen “tahassüs” dinimizin yasakladığı manevi hastalıklardandır.

Değerli Müminler!

İnsanların saygın olduğu kadar gizli tutmak istedikleri şeylerde saygın ve kıymetlidir. Bir konuşmanın gizli olup olmamasını efendimizin şu ifadesi beyan etmektedir: “Bir kişi bir söz söyleyip sonra da (kimsenin duymadığından emin olmak için) etrafına bakınırsa, o

söz emanettir.”⁴ Bu emanet bilincini, bile bile çiğnemek saygınlığı ve muhteremliği zedelediği gibi ahirette de şiddetli bir azaba sebebiyet verir.⁵

Zan, tecessüse sebep olduğu gibi tecessüs te gıybet ve dedikoduya, insanlarla alay etmeye, onları küçük görmeye, onurlarını ve şereflerini zedelemeye ve netice itibari ile toplumu fesada sevk eder.

Kıymetli Kardeşlerim!

İnsanların özellikle sadece kendilerini ilgilendiren hususlarda ayıp ve kusurlarını araştırmak kimsenin görevi değildir. İnsanın işlemiş olduğu hata ve günahlar kul ile Allah arasındadır. Bunu kimsenin araştırmaya hakkı yoktur

Hutbemi Kaynaklarımızda Geçen şöyle bir olayla bitirmek istiyorum.

Hz. Ömer zaman zaman geceleri Medine sokaklarına teftişe çıkmaktadır. Yine böyle bir gece sokakları kolaçan ederken evlerden birinde bir adamın şarkı söylediğini duyar. Hemen evin duvarına tırmanır ve içeride gördüğü nahoş durum karşısında şöyle seslenir:

“Ey Allah'ın düşmanı! O'nun yasakladığı bir şeyi işlediğin hâlde Allah'ın seni(n günahını) gizleyeceğini mi sandın?” Bunun üzerine içerideki adam; “Ve sen ey müminlerin emîri! Hakkımda (karar vermek için) acele etme! Ben bir konuda Allah'a karşı geldiysem, sen Allah'a üç konuda karşı geldin. Allah Teâlâ, 'Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın.'⁶ buyuruyor sen araştırdın. Allah, 'Evlere kapılarından girin.'⁷ buyuruyor, sen duvarıma tırmandın. Ve sen izin almadan evime girdin. Hâlbuki Allah, 'Ey iman edenler! Kendi evlerinizden başka evlere, geldiğinizi hissettirip (izin alıp) ev sahiplerine selâm vermeden girmeyin.'⁸ buyuruyor.”

Bu sözler üzerine Hz. Ömer, “Eğer seni affedersem sen de beni bir iyilikle karşılarmısın?” der. Adam, “Evet.” diyerek onu affeder. Ve Hz. Ömer evden çıkar gider.⁹

Rabbimiz, mü'minlerini tecessüsten, kusurları araştırmaktan ve açığa çıkarmaktan bizleri korusun.

¹ Hucurât, 49/12

² Buhârî, Nikâh, 46

³ Buhârî, Libâs, 75

⁴ Ebû Dâvûd, Edeb, 32

⁵ Buhârî, Ta'bir, 45

⁶ Hucurât, 49/12

⁷ Bakara, 2/189

⁸ Nûr, 24/27

⁹ Müttakî el-Hindî, Kenzü'l-ummâl, III, 808